

КРИМІНОЛОГІЯ ЦІНИ ТА ЦІННОСТЕЙ В УКРАЇНСЬКОМУ НАУКОВОМУ ВИМІРІ: МІЖДИСЦИПЛІНАРНА ПАРАДИГМА

CRIMINOLOGY OF PRICES AND VALUES IN THE UKRAINIAN SCIENTIFIC DIMENSION: AN INTERDISCIPLINARY PARADIGM

Кріцак І.В., к.ю.н., доцент,
доцент кафедри кримінального права і кримінології

Навчально-науковий інститут № 1 Харківського національного університету внутрішніх справ

Пригоцький В.А., к.ю.н.,
доцент кафедри права та суспільних наук

Приватний вищий навчальний заклад «Вінницький фінансово-економічний університет»

Морозова О.М., к.ю.н.,
завідувач кафедри права та суспільних наук

Приватний вищий навчальний заклад «Вінницький фінансово-економічний університет»

Воюцька В.С., к.ю.н.,
старший викладач кафедри права та суспільних наук

Приватний вищий навчальний заклад «Вінницький фінансово-економічний університет»

На сьогодні в Національній бібліотеці України імені В. І. Вернадського розміщено понад 10 тисяч наукових статей з коренем слова всього що стосується ціннісного. Нами зосереджена увага на самих важливих моментах ціни й цінностей в житті людини, а саме, – що для неї є найціннішим, наскільки варта ціна людського життя, що є ціннішим людське життя чи людська душа. На усі ці запитання слід шукати відповідь в умовах сучасного глобалізованого світу. «Ціна» у філософському міркуванні, коли за все у цьому та майбутньому світі/житті прийдеться платити за принципом «життя – це супермаркет, бери все, що хочеш, однак попереду каса». Вказані міркування мають неабияке значення для розроблення кримінології цінностей, зважаючи на те, що права людини як загальносвітова/загальноцивілізаційна ідеологія сучасного світу у гріховній частині не виправдали себе. Значить, слід звертатися до духовно-культурних цінностей.

Сьогодні прийшла епоха цінностей, коли апокаліптичні події описані в одкровенні Іоанна Богослова наступають великими темпами і йде боротьба за виживання, за життя, а головне за душу людини, яка є найціннішим даром, коли за словами класика: «Диявол із Богом бореться, а поле битви – серця людей». Справді, йде вічна боротьба добра і зла, а поле брані душі людей. Ворог роду людського за наші дрібні та великі гріхи, які ми звершуємо щодня окутує немов змії нашу свідомість, емоції почуття на певний період. Такий стан подібний алкоголіку чи наркоману, який шукає дозу, щоб задовольнити свою пристрасть. Коли ж відступає таке вороже наводнення ми можемо насолодитися дивною благодаттю Божою. Тому для того, щоб він не мав сили над нами потрібно знати прийоми рукопашного бою, що використовуються у духовному житті. У кожного подвижника вони свої й відкриваються в результаті постійного пошуку божественних істин, перечитування житій святих, багатьох молитов і подвигів, спотикань та досягнень дорогою в життя. Звідси, нами активно розробляється кримінологія цінностей, яка є надзвичайно важливою в умовах нинішнього дня.

Ключові слова: цінності, кримінологія, міждисциплінарність, ціна, філософія, свобода, душа, апокаліпсис, суспільно-політична/економічна криза, російсько-українська війна, діджитал-середовище, демографічна ситуація, духовний гімн, метод SWOT-аналізу, протидія злочинності, наука.

Today, the Vernadsky National Library of Ukraine contains more than 10 thousand scientific articles with the root of the word everything related to values. We focus on the most important aspects of price and values in human life, namely, what is the most valuable for a person, how much is the price of human life, what is more valuable than human life or a human soul. All these questions should be answered in the context of the modern globalized world. "Price" in the philosophical sense, when everything in this and the future world/life will have to be paid for according to the principle 'life is a supermarket, take whatever you want, but there is a cash register ahead'. These considerations are of great importance for the development of a criminology of values, given that human rights as a global/civilizational ideology of the modern world have failed in their sinful part. This means that we should turn to spiritual and cultural values. Today is the era of values, when the apocalyptic events described in the Revelation of John the Theologian are coming at a rapid pace and there is a struggle for survival, for life, and most importantly for the human soul, which is the most valuable gift, when, according to the classic, the Devil fights with God, and the battlefield is the hearts of people. Indeed, there is an eternal struggle between good and evil, and the battlefield is the souls of people. The enemy of the human race, for our small and big sins that we commit every day, has the right to envelop our consciousness, emotions, and feelings like a snake for a certain period of time. Such a state is similar to an alcoholic or drug addict who is looking for a dose to satisfy his or her passion. When such an enemy flood recedes, we can enjoy the amazing grace of God. Therefore, in order to prevent it from having power over us, we need to know the hand-to-hand combat techniques used in the spiritual life. Each ascetic has their own and they are discovered as a result of a constant search for divine truths, re-reading the lives of saints, prayers and feats, stumbling and achievements on the way to a lifetime of faith. Hence, we are actively developing the criminology of values, which is extremely important in today's conditions.

Key words: values, criminology, interdisciplinarity, price, philosophy, freedom, soul, apocalypse, socio-political/economic crisis, Russian-Ukrainian war, digital environment, demographic situation, spiritual hymn, SWOT analysis method, crime prevention, science.

Книги – морська глибина, Хто в них пірне аж до дна, Той, хоч і труду мав досить Дивнії перли виносять Іван Франко

У сучасних умовах, коли науковий прогрес відбувається швидкими темпами, дослідник повинен не лише глибоко занурюватися в аналіз конкретних проблем, а й активно стежити за розвитком нових знань, технологій та концепцій. Наукометрія і критичний аналіз широкого кола

джерел стають важливими елементами кожного наукового дослідження. Чим більше наукових поглядів охоплено, тим ширшою і комплекснішою виглядає наукова картина. Важливим є не лише кількість джерел, а й їхня якість, актуальність та глибина аналізу. Наукова новизна стає рушійною силою, але водночас і викликом: те, що сьогодні вважається інноваційним, завтра може бути переглянуте або втратити актуальність. Наукова праця повинна відо-

бразжати не лише накопичення знань, але й уміння автора аналізувати, порівнювати й синтезувати нові знання, що виникають у процесі дослідження. Вчений, що працює над науковою працею, якоюсь мірою передає свій дослідницький ентузіазм, щоб довести значущість обраної теми й засвідчити володіння відповідними знаннями та навичками, що відповідають рівню кандидата чи доктора наук. Цей процес – це не лише шлях до наукового ступеня, але й можливість залишити свій внесок читачу, збагативши науку новими ідеями й підходами (І. В. Крицак).

Наука, як визначальна складова виходу із суспільно-політичної та економічної кризи в результаті нинішньої російсько-української війни. В одній зі своїх неперевершених в інтелектуальному сенсі літературних праць геній українського народу, справжній титан універсальної думки, невтомної натхненної праці Іван Франко зазначив: «Людина споконвіку прагне до однієї мети – до щастя. Того щастя вона досягне аж тоді, коли наука і праця зіллються до неї воедино, коли вся її наука буде корисною для суспільства, а всяка праця буде виявом її розвинутої думки, розуму, науки». Далеко не тривіальні, естетично обрамлені слова І. Франка є доволі актуальними й на сьогодні. В умовах російсько-української війни процес пізнання та продуктування нових яскравих, оригінальних наукових ідей продовжується, його неможливо зупинити. Адже від науки залежить суспільний прогрес і майбутнє нашої України – як на полі бою, так і під час її оновлення й відбудови. За переконанням президента НАН України академіка Анатолія Загороднього, «сама наука має відігравати ключову роль у відродженні України». Такий підхід цілком відповідає європейським традиціям. Наприклад, президент Європейської дослідницької ради М. Лептін вважає, що «фундаментальні дослідження допоможуть розв'язати найважливіші проблеми нашого часу». Загалом, повноцінне щастя сучасної людини, її раціональноосміслене життя, наповнення його оптимістичними акордами, неможливі без усвідомлення феномена науки, без відчуття духу раціональності й емоційного інтелекту. Так, методолого-рефлексивне осягнення видатним українцем – Іваном Франком – історичної місії науки гармонійно пов'язане з його сутнісним розумінням науки як унікального соціокультурного феномена, що здійснює свій значний вплив на життя людини, суспільства, держави. Один із перших істориків науки й культури, англійський філософ Томас Бокль, убачав у науці звід узагальнень, достовірність яких є незаперечною. Саме Т. Боклю належить першопочаткове обґрунтування положення про те, що розвиток наукового знання лежить в основі історії цивілізації та є її визначальним чинником. На думку видатного фізика А. Ейнштейна, наука – це невтомна багатовікова праця думки: звести воедино за допомогою системи всі пізнані явища нашого світу [1, с. 80].

Оптимізація цін з допомогою штучного інтелекту (діджитал-середовища) та необхідність її використання для реалізації трендів кримінологічної політики держави. У діджитал-середовищі, де швидкість змін перевершує можливості підприємств адаптуватися, цінова політика стає ключовим елементом успіху. Здатність ефективно управляти ціноутворенням із врахуванням цих змін визначає конкурентоспроможність, залучення клієнтів та збереження прибутковості. Аналізуючи високодинамічний характер ринку і зростаючу роль діджитал-маркетингу, слід акцентувати на таких моментах: – по-перше, стратегії ціноутворення стають більш гнучкими й ефективними, враховуючи інтереси як підприємств, так і споживачів, а аналіз попиту в реальному часі є невід'ємною частиною успішної цінової політики; – по-друге, персоналізація цін на основі поведінки та вподобань клієнтів стає дедалі більш важливою для забезпечення індивідуального підходу та зростання прибутковості; – по-третє, розвиток штучного інтелекту та машинного навчання дозволяє

аналізувати великі обсяги даних і приймати ефективні управлінські рішення у сфері цінової політики. З іншого боку, зміна конкурентної обстановки, нестабільність споживчих уподобань чи негативні відгуки споживачів у мережі можуть негативно вплинути на впровадження навіть найкращих стратегій. Врахування цих викликів і гнучкість у ціновій політиці є ключем до стійкого успіху в цифровому середовищі. Отже, цінова політика в діджитал-маркетингу – це потужний стратегічний інструмент, що визначає взаємодію підприємства з ринком та споживачами. Лише розуміння та ефективне врахування всіх чинників може забезпечити підприємствам стійкий успіх у цифровій ері маркетингу [2, с. 11–12].

Оптимізація цін передбачає використання алгоритмів, що аналізують ринкові дані в реальному часі, ціни конкурентів і поведінку клієнтів, щоб визначити найкращу стратегію ціноутворення. За допомогою алгоритмів штучного інтелекту компанії можуть обробляти великі обсяги даних, щоб визначити найбільш прийнятну ціну для своїх продуктів або послуг у будь-який момент. Роздрібні бренди можуть використовувати алгоритми для оптимізації цін на популярні товари на основі ринкових даних у реальному часі та цін конкурентів. Компанії, що розробляють програмне забезпечення, можуть використовувати алгоритми штучного інтелекту для оптимізації ціноутворення на свої продукти на основі ринкових даних у реальному часі та поведінки клієнтів, гарантуючи, що вони пропонують найвигідніші ціни. Персоналізоване ціноутворення охоплює пропонування індивідуальних цін кожному клієнту на основі його вподобань, потреб, споживчих звичок і купівельної спроможності. Аналітика на основі штучного інтелекту може допомогти брендам аналізувати дані клієнтів, наприклад історію покупок, демографічні дані та поведінку в Інтернеті, щоб створити персоналізовану стратегію ціноутворення для кожного клієнта. Цей підхід може підвищити лояльність клієнтів і збільшити продажі, пропонуючи ціни, які відповідають унікальним потребам і готовності кожного клієнта платити. Використовуючи аналітику на основі штучного інтелекту, бренди можуть побудувати міцніші стосунки з клієнтами та підвищити їхню задоволеність. Так, компанії електронної комерції можуть використовувати аналітику на основі штучного інтелекту для аналізу даних про клієнтів і пропонувати персоналізовані ціни на основі індивідуальних уподобань і звичок споживачів. Вони можуть використовувати штучний інтелект для аналізу історії веб-перегляду клієнта та пропонувати персоналізовані знижки на продукти, якими вони раніше цікавилися [2, с. 9–10].

Так, у практиці американського готельного бізнесу під час визначення середньої вартості однієї доби розміщення використовується формула Хаббарта, за якою планова вартість послуг розміщення визначається таким чином: – розраховуються загальні операційні витрати готелю, що включають загальну суму прямих і загальних витрат; – визначаються прийнятна сума прибутку відповідно до цінової політики готелю та загальна планова вартість основних і додаткових послуг; – визначається планова вартість послуг розміщення як різниця між загальною вартістю продукції, робіт, основних і додаткових послуг готелю та плановою сумою доходів (виручки) ресторану, кафе і барів, інших доходів; – розраховується плановий обсяг реалізації послуг розміщення як добуток максимальної пропускної спроможності готелю на плановий коефіцієнт завантаження номерного фонду. Визначається середня вартість однієї доби розміщення як частка від ділення планової вартості послуг проживання на плановий обсяг реалізації послуг. Середня вартість однієї доби розміщення слугує орієнтиром в процесі диференціації готельних тарифів по категоріях номерів готелю. Ціни, розраховані за формулою Хаббарта, забезпечують готелю якнайшвидший вихід на стадію прибутковості [3].

Сучасні технології штучного інтелекту (ШІ) відкривають нові можливості для кримінології, дозволяючи аналізувати величезні обсяги інформації та виявляти закономірності, що раніше залишалися поза увагою. Однією з передових інформаційно-аналітичних програм у цій сфері є СОТА, яка засвідчує ефективність у систематизації та прогнозуванні криміногенних процесів. Динамічні зміни в суспільстві, еволюція ринку праці, трансформації в освіті та правозастосуванні вимагають адаптації та аналітичного підходу. Науково-практичний аналіз даних, які зберігаються у наукометричних базах і бібліотеках, стає ключовим інструментом для розробки стратегій, що формують ефективну державну політику. Звідси, кримінолог сучасності – це не лише дослідник, а й стратег, що формує власний «маркетинг дій», подібно до політтехнолога, орієнтованого на запобігання злочинності та створення безпечного середовища. Грамотно побудована кримінологічна політика сприяє ухваленню оптимальних управлінських рішень, що можуть впливати на економічні аспекти, зокрема, зниження цін на життєво необхідні товари та послуги. Інтелектуальний потенціал науки має безпосередній вплив на добробут держави, що підтверджується досвідом країн, які зробили ставку на розвиток наукових досліджень. У цьому контексті кримінологія відіграє важливу роль, допомагаючи знаходити ефективні управлінські рішення, які забезпечують стабільність, справедливість і процвітання суспільства.

Покращення демографічної ситуації – основа могутності держави. Споконвіку народжуваність дітей в українських сім'ях зумовлювалася низкою соціокультурних установок. Прийняття рішення подружжям про народження дитини було найменш пріоритетним. В сучасних уявленнях українська сім'я кінця XIX ст. асоціюється з великою кількістю дітей. Традиційні настанови на багатодітність відобразилися у фольклорі: «Один син – не син, два сини – пів сина, три сини – ото тільки син», «Де одинець – хазяйству кінець, а де сім – щастя всім», «Одинак – як не злодій, то пияк», «Дасть Бог дітки, дасть і на дітки» тощо [4].

Роль релігійно-духовних та мотиваційних факторів у покращенні демографічної ситуації в умовах кризи, спричиненої нинішньою російсько-українською війною. Демографічна ситуація в умовах російсько-української війни потребує значної уваги, адже війна негативно впливає на всі аспекти життя суспільства, включаючи народжуваність і рівень добробуту сімей. Історично в українській культурі була поширена ідея багатодітності, що тісно пов'язана з народними уявленнями про сімейне щастя та економічний добробут.

Принцип «сім» і «я», який передбачає багатодітні сім'ї, може бути одним зі шляхів розв'язання демографічних проблем. У багатьох народів і культур багатодітність є нормою, і це часто підтримується не тільки матеріальними стимулами, скільки глибокими традиціями та духовними переконаннями.

Православ'я, відіграє велику роль у створенні міцних сімейних основ, що сприяють багатодітності. Релігія може слугувати потужним джерелом мотивації до створення великої сім'ї, підкріплюючи ідеї любові, турботи та підтримки в родині. Важливим також є створення умов, у яких духовно та соціально мотивовані родини могли б відчувати себе підтриманими з боку громади, церкви та держави.

В сучасних умовах рішення про народження дітей багато в чому визначається не скільки економічними чинниками, як соціальними установками. Війна створює додаткові труднощі для сімей, змушуючи їх відкладати або навіть відмовлятися від планів щодо збільшення кількості дітей. Тому нині, як ніколи, важливо забезпечити підтримку сімей і сприяти стабілізації демографічної ситуації в країні.

Свобода як невіддільна та найвища цінність, що не порушується Богом. Вибір людини у найвідповідальніші моменти – це завжди правовий процес. Право захищає свободу вибору, пов'язану з благом кожної людини, і обмежує свавілля, спрямоване на утильну свободу інших. І. Кант розділив людську свободу на: позитивну – свободу добра і негативну – свободу свавілля. Позитивну свободу Кант вважав етично цінною, адже вона спирається на категоричний імператив. Позитивна свобода робить можливою дію відповідно до власної системи цінностей та власних цілей. Негативна свобода є аморальною, небезпечною для людини та суспільства, а тому в ім'я позитивної свободи її обмежують юридичними законами, пригнічують правовими нормами. Внутрішня свобода – це свобода у сенсі звільнення людини від кайданів власних упереджень, уявлень та образів. «Свобода є внутрішньою творчою енергією з боку людини – її «творчістю з себе», створенням чогось «нового, якого ще не було». Г. Гегель розглядав право як царство здійсненої свободи, реальне її буття. «Свобода буває там, – писав він, – де панує закон, а не свавілля». Відомою є також думка І. Канта про право як сферу свободи. В забезпеченні зовнішньої автономії особистості він бачив основну мету і призначення права. Для того, щоб оцінити, виміряти свободу, філософи права використовують поняття «ступінь свободи» та «міра свободи». Ступінь свободи – це всі ті «свободи», які існують у суспільстві, – політичні, економічні, соціальні, культурні та ін. У юриспруденції «ступінь свободи» називається поколінням прав. Право тут виступає конкретно-історичний ступінь свободи. [5, с. 89].

Свобода як невіддільна цінність, виявляється не лише у філософському, але й у політичному та суспільному контексті. Свобода має бути невід'ємним правом кожної людини, включаючи свободу вибору, яку дарує Бог. При цьому, коли ми говоримо про свободу у державному чи політичному житті, важливо пам'ятати, що справжня свобода – це не просто відсутність обмежень, але й відповідальність. Свобода, яка веде до зла, несправедливості, або злочинності, насправді є зловживанням свободою. Держава повинна гарантувати захист своїх громадян від таких негативних проявів, як гріх, неправда або лжесвідчення, адже це може призвести до руйнування суспільних інститутів, втрати моралі та навіть загибелі багатьох людей. Таким чином, свобода вимагає певних обмежень з боку держави, щоб захищати суспільство і забезпечувати порядок і безпеку. Справжня свобода полягає не лише у відсутності обмежень, але й у відповідальному використанні цієї свободи для добра, справедливості та миру в суспільстві.

Хвилина мовчання та гімн «Боже, великий, єдиний» здатні об'єднати Україну. Духовна музика М. Лисенка є зразком поетичності й ліризму. Молитва гімн «Боже, великий, єдиний» відзначається мелодичною виразністю, наспівністю, поєднанням ніжно-ліричного й піднесено-величючого звучання. Цей твір був надрукований у Львові улітку того ж 1885 р. з підзаголовком «Молитва. Гімн на жіночі голоси», а також символічно було зазначено, що перекладено на «неложні уста» дітей. Цьому творові судилося стати духовним гімном України ще за життя митця і бути ним у різні буремні часи змагань українського народу за свою незалежність, аж до сьогодення. «Молитва за Україну» використовується як національний гімн під час урочистих подій, присвячених Дню Незалежності України, а також в інших важливих моментах, пов'язаних з українською історією та культурою. Цей твір є одним з найвідоміших і найулюбленіших патріотичних піснених творів в Україні. Його виконують на святах, концертах, масових заходах, у сімейному колі під час спільної молитви, а також на полі бою... Хорова версія твору «Молитва за Україну» уособлює щоденну молитву кожного українця за нашу Перемогу. Адже молитва є поширеною в нашому народі духовною практикою, яка завжди допомагала українцям

у непростих обставинах життя відновити спокій та гармонію в душі, зосередитися на позитивних емоціях і станах, зміцнити віру в перемогу добра над злом. Автор твору «Молитва за Україну» звертається до Бога з проханням про захист України і її добру долю. Ці слова вселяють надію на краще, укріплюють позитивний настрій, пробуджують віру в те, що все буде добре [6, с. 101].

Вшанування пам'яті загиблих захисників та захисниць України через хвилину мовчання є глибоким символом єднання нації. Така практика нагадує про жертвність і героїзм тих, хто віддав життя за свободу та незалежність своєї Батьківщини. Цей момент спокою о 9 годині ранку дозволяє всім українцям зупинитися, подумати про героїв і висловити свою вдячність через молитву. Спільна молитва, зокрема молитва за згодою, має велике значення у християнській традиції. Вважається, що коли люди об'єднуються в молитві, їхня духовна енергія посилюється, що робить молитву більш потужною. Особливе місце в цьому процесі займає духовний гімн України «Боже великий, єдиний». Це одна з найвідоміших релігійних пісень, яка не лише виражає глибокі національні почуття, але й закликає до Божої Благодаті, миру та захисту для українського народу. Виконання цього гімну під час хвилини мовчання стає потужним духовним актом, що об'єднує народ і зміцнює віру у перемогу й майбутнє.

Метод SWOT-аналізу та протидія економічній злочинності та злочинності у місцях позбавлення волі як важливі пріоритети ціннісних прерогатив кримінології. Важливо проводити стратегічне планування протидії злочинності, при якому доцільно використовувати SWOT-аналіз. З 1960-х років і донині SWOT-аналіз широко застосовується у процесі стратегічного планування, що полягає в розділенні чинників і явищ на чотири категорії [7]: – сильні (Strengths) сторони проєкту; – слабкі (Weaknesses) сторони проєкту; – можливості (Opportunities), що відкриваються при реалізації конкретного проєкту; – загрози (Threats), пов'язані з його здійсненням. Такий вид аналізу дає змогу передбачити всі позитивні і негативні сторони проєкту з протидії злочинності, адже завжди можуть виникати непередбачувані ситуації й краще їх завчасно прорахувати. Найчастішим «побічним ефектом» новачків є спротив, або не розуміння частини населення. Якщо, наприклад, заходи спрямовані на неповнолітніх осіб, то непорозуміння можуть виникати з їхніми батьками, чи законними представниками. Варто пам'ятати про підбурювачів до спротиву законним засобам запобігання злочинності, які є зацікавленими сторонами або ж представниками інтересів злочинних угруповань, чи просто, особами з маргінальною поведінкою [8, с. 233]. Як зазначає О. Титаренко, застосування SWOT-аналізу дає можливість побудувати матрицю стратегічного вибору, яка дає змогу визначити можливі стратегії поведінки задля досягнення максимально бажаного результату (наприклад: стратегія успіху, стратегія поступового активного впливу на злочинність, стратегія збереження впливу на злочинність, стратегія оборони, стагнація у протидії злочинності) [9, с. 81–82]. Такого типу стратегії активно застосовуються у багатьох країнах.

Протидія економічній злочинності. В багатьох країнах протидія економічній злочинності визнана об'єктом державної політики, а отже й об'єктом державного управління, що знаходить формалізацію у публічному праві. Економічна злочинність визначена у нормативно-правових актах багатьох країн як ризик, виклик, загроза національній безпеці. Розробка будь-якої складової державної політики має врахувати максимально різнобічні складові, аспекти сфери суспільного життя та базуватися на стратегії програмно-цілевих, комплексного змісту заходах запобігання, профілактики та інших заходів протидії економічній злочинності, як інструменту підтримки відповідного, нормативно визначеного рівня національної еконо-

мічної безпеки з урахуванням умов розвитку Глобального кіберпростору [10, с. 350, 354].

Протидія злочинності у місцях позбавлення волі. Одним з основних завдань розвитку держави на сучасному етапі її поступу є вироблення ефективних моделей і стратегій протидії деструктивним явищам, найнебезпечнішим серед яких залишається злочинність. Реалії сьогодення створюють імператив щодо необхідності наукового пізнання окремих форм кримінальної активності, які недостатньо досліджені науками кримінально-правового циклу. Аналітичне опрацювання наукових джерел свідчить, що впродовж тривалого часу лише фрагментарну увагу вчених привертає проблематика протидії злочинності у місцях позбавлення волі. Такий стан зумовлений різними чинниками, зокрема закритістю установ виконання покарань, наявністю усталеної позиції стосовно незначного рівня криміналізації сучасних установ виконання кримінальних покарань, складністю отримання емпіричного матеріалу тощо. Водночас вивчення статистичних даних та аналіз практики роботи оперативних підрозділів у місцях позбавлення волі засвідчує, що перебування поза належною науковою увагою цієї проблематики є безпідставним. У теорії оперативно-розшукової діяльності нині сформульовано концепції протидії окремим формам злочинності, тимчасом системна та узгоджена концепція оперативно-розшукової протидії злочинності у місцях позбавлення волі відсутня [11, с. 325].

Висновки. Сучасна кримінологія цінностей в українському науковому вимірі потребує міждисциплінарного підходу, що охоплює не лише економічні, соціальні та правові аспекти, а й глибокий філософсько-етичний дискурс. У контексті глобалізації, цифровізації та світових викликів, зокрема російсько-української війни, осмислення цінні людського життя та духовних орієнтирів набуває особливого значення. У сучасному світі, де матеріальні блага часто ставляться вище духовних, важливо переглянути систему цінностей. Людська душа та моральні принципи мають стояти вище економічних розрахунків. Переосмислення поняття «ціни» в кримінології дозволяє зосередити увагу не лише на фінансових аспектах, а й на глибшій природі людських взаємин.

В умовах війни та соціально-економічної нестабільності відновлення демографічного потенціалу України є стратегічно важливим. Підтримка багатодітних сімей, зміцнення духовно-моральних основ/підвалин, а також формування суспільної культури, де сім'я стає ключовою соціальною цінністю, сприятимуть стабільності держави. Водночас свобода вибору є фундаментальним правом людини, однак вона має поєднуватися з відповідальністю. Захист суспільства від загроз, що випливають зі зловживання свободою, є обов'язком держави. Істинна свобода – це звільнення від гріха/зла, що ведуть до руйнування соціального порядку.

Постулати, у рамках наукової статті:

Постулат 1. Сьогодні такий великий масив наукового та багато іншого матеріалу в інформаційному просторі, що вгледіти основне є надзвичайно складно. І таким орієнтиром може бути нинішня епоха, коли світ знаходиться на грані третьої світової війни та апокаліпсису. Тут слід тонко відчувати дихотомію сучасного суспільства та кожної людини зокрема. Ми усі стали іншими, світ став іншим. Тотальний вплив нейромереж, нанотехнологій, харчові продукти з використанням широкого кола хімікатів та генномодифікованого складника, – все це безперечно впливає на людину, задуруманює її свідомість. Як же знайти дорогу до преображення людини. Це, безперечно, особиста стежка покаяння та дорога до Храму Божого. Саме там, завдяки таїнствам Церкви Христової відбувається дивне переображення/просвітлення людини у боротьбі з гріхом, зі злом, несправедливістю, неправдою, що дає сили та насагу до боротьби, відкриває нові простори відкрит-

тів та пізнання. Господь говорить: «Я з вами у всі дні, до кінця віку» (Мф. 28: 20).

Постулат 2. Демографічна ситуація в умовах нинішньої російсько-української війни потребує суттєвого покращення за рахунок принципу «Сім» і «Я» тобто п'ятеро дітей, чоловік і дружина – ось це справжня сім'я. Таких показників можна досягти завдяки релігійно-духовному факторові, створюючи міцні православні сім'ї, а також за багатьма іншим видам мотивації. Тут йдеться не скільки про фінансову складову та підтримку держави, як про мотиваційний фактор, тобто сама налаштованість/установка мати багато дітей, як це сьогодні відбувається у багатьох народів, націй та національностей зарубіжних країн.

Постулат 3. Свобода як невід'ємна та найвища цінність, що не порушується Богом: людина вільна у своєму виборі. Якщо говорити про свободу у державно-політичному та суспільному житті, тоді істинна свобода – це свобода від гріха,

від зла від несправедливості, неправди, лжесвідчення, злочинності. Держава повинна свято захищати від таких проявів свободи, адже існує вірогідність втрати держави, знищення багатьох людей, непоправна кількість жертв тощо.

Постулат 4. Всякий науковий матеріал повинен нести собою особливу глибину та цінність. Йдеться про максимальну аналітику шляхом наукометрії, тобто охоплення якомога більшої ширини найрізноманітніших джерел. Різна глибина та стани пізнання того чи іншого матеріалу може спонукати до того чи іншого рівня розмірковування – глибинного, чи поверхневого. Сьогодні науковий матеріал становить для нас наукову новизну, а завтра він уже не є таким і це природно, адже з кожною прочитаною науковою статтею вчений-дослідник зростає. Наукове дослідження повинно відображати такий стан ейфорії та захопленості вченого, щоб переконати інших у важливості теми наукового дослідження та володінні глибиною знань.

ЛІТЕРАТУРА

1. Павко А. Феномен науки в системі європейських цінностей та культури *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Філософія*. 2023. Вип. 2. С. 80–83.
2. Бариллович О. М., Нагорна О. В. Особливості цінової політики підприємства у діджитал-середовищі. *Ефективна економіка*. 2024. № 2. с. 1–13 URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efek_2024_2_39.
3. Мардус Н. Ю. Особливості ціноутворення на готельно-ресторанні послуги. *Приазовський економічний вісник*. 2017. Вип. 4(04). С. 43–48.
4. Ігнатенко І. Батьки, матері та їхні діти у традиційному українському суспільстві. *Гендер в деталях*. 2018. URL: <https://genderindetail.org.ua/season-topic/materbatkiv/batki-materi-ta-ihni-diti-u-traditsiyomu-ukrainskomu-suspilstvi134505.html> (дата звернення: 03.03.2025).
5. Поцюрко О. Ю. Свобода та відповідальність як філософсько-правові цінності. *Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ. серія юридична*. 2023. Вип. 1. С. 86–93.
6. Кудрик Л. Г., Сурмяк Г.-М. Ю. Роль "Молитви за Україну" ("Боже великий, єдиний") М. Лисенка у формуванні морально-духовних цінностей дітей і молоді. *Духовність особистості: методологія, теорія і практика*. 2024. Вип. 2. С. 97–107.
7. Вільна енциклопедія Вікіпедія. (2021). SWOT-аналіз. <https://uk.wikipedia.org/wiki/SWOT-%D0%B0%D0%BD%D0%B0%BB%D1%96%D0%B7> SWOT-аналіз
8. Коваль М. Особливості профілактичних програм протидії злочинності в США. *Вісник Національного університету "Львівська політехніка". Серія : Юридичні науки*. 2023. Т. 10, № 2. С. 231–237.
9. Титаренко О. Щодо концепції теоретичної моделі державної комплексної програми протидії злочинності. *Форум права*. Том 56. Вип. 3. 2019. С. 81–82.
10. Грицишен Д. О., Драган І. О., Цимбалюк В. С. Теоретично-правові аспекти протидії економічній злочинності в глобальному кіберпросторі. *Наукові записки Львівського університету бізнесу та права. Серія економічна. Серія юридична*. 2023. Вип. 36. С. 349–355. URL: <https://nzlubp.org.ua/article/download>
11. Цехан Д. М. Складові організації оперативно-розшукової протидії злочинності у місцях позбавлення волі (постановка проблеми). *Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ. серія юридична*. 2016. Вип. 4. С. 325–332.